

Ք Ե Փ Ի Ի Ո

Հ Ա Յ Ր Ե Ն Ե Ա Յ

Ինչ որ խմբագրութեան և Տնօրէնութեան կը վերաբերի պէտք է ուղղել առ ՊԵՏՐՈՍ ԲՈՐԹՈՒԲԱՆ ԵՄԸ, Պօլիս Մերձանը Իմամ—Սը Խան, Թիւ 4: — Անվար Կամալ Կամ ծրար կը մերժուի: Օրագիրն առն շարժու չինգշաբթի օրերը կը հրատարակուի: Վեցամսեայ շրջանին գինը 20 դուրուշնոց արծաթ Քէթիճ ԿԱՆԻՍԻՎ Վճարելի, ամէն Թիւէ կրնան ստորագրուիլ: — Դուրս երթալիք Օրագրաց ճամբու ծախքը առնողին վրայ է: — Ծանուցման տողը 1 դուրուշ:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻ ԿԸՆԴՈՒՆՎԻՆ Կ. ՊՕԼԻՍ Օրագրոյս գրասենեակը: — Թիֆլիզ Մեծարդոյ Աղիքսանգր աղա Երեցեան: — Զմիւռնիա Արշալուոյ գրասենեակը: — Թեքերտաղ Պ. Թագուր Փէսլեան: — Կէլվէ, Օրթագիւղ, Ղընձըսար Պ. Խաչատուր Մանուէլեան: — Տրապիզոն Պ. Խաչատուր Էլմասեան:

ԱՅԳԻՆՅԻՆ

Ապրիլ 27 Թուով Տրապիզոնէն գրուած նամակ մը տխուր լուրեր կը հաղորդէ մեզ:

Գժտութիւնը նոյն քաղաքին մէջ դադարած չէ, եւ երթալով առաւել կը մեծնայ: Ազգային դործերը հոն երեսի վրայ մնացած անկախ կընթանան միշտ. դպրոցը վերջին առաւելման բարեկարգութեան կարօտ, հասարակութեան իրաւունքը բռնաբարուած, բաց առնցով է եւ որ ցաւալին է, նախկին առաջնորդը (Աբրահամ վարդապետը) ուղղորդէրէն մէկ քանի հոգի գիշեր մը (գրուած չէ թէ որ օր է եղեր) ժամը մէկ ուկէսին միջոցները առաջնորդարան երթալով՝ Վարչութեան կողմանէ արժամանակեայ քարոզիչ գրկուած Կարապետ վարդապետը գիշերով բռնի դուրս կը հանեն: Աբրահամ վարդապետին հակառակորդներէն ոմանք այս եղելութիւնը տեղական կառավարութեան իմացնել վուծալով՝ տեսչութեան ղինւորներ կը հասնին իսկոյն, եւ 50 հոգւոյ շափ ձեռքակալելով բանտը կը տանին, ուր այս եղելութեան վրայ հարցուփորձ ըլլալով մէկ քանին իբրեւ աննեղ կարճակուն, բայց 10—15 հոգւոյ շափ տակաւին բանտն են եղեր:

Հոս զարմանալին սա է որ, այս մարդիկը տեսչութեան մատնողներուն խղճին դըպ-

չելով՝ Տեղապահ Արքազանին եւ Վարչութեան խնդրագիր զրկեր են, որ միջամտութիւն ընելով այս մարդիկը բանտէն ազատելու հարց մը գտնեն, վասն զի իրենք շատ աշխատեր են, բայց աշխատութիւնն յաջող արդիւնք մը չէ ունեցեր:

Այս ժողովուրդին վիճակը յիշալի շատ աւաղելի է. դրէթէ տարիէ աւելի է որ առաջնորդը կուզենք չենք ուզերի կոխը դադարած չէ մէջերնին. ցաւալի իրողութիւն. ցաւալի կըսենք, վասն զի Տրապիզոնի պէս բազմամարդ քաղաք մը առաջնորդի մը համար այսչափ ժամանակէ ի վեր տխուր ու անապշտա դիրք մը բռնած է:

Ըստ մեզ՝ առաջնորդի մը համար այսչափ ժամանակ երկար վեճ յուզելը անտեղի է, եւ թէ այսչափ վեճ յուզելէն ի՞նչ չան:

Մէկ քանի գաւառներէ ալ ցաւալի լուրեր կը հասնին, խեղճ ժողովուրդք շարունակ կեղեքուելու և հարստութեանց ենթակայ. ժամ առ ժամ իրենց երեսփոխանն ընտրելու կրօնասէն անհամբեր . . . :

Աստուած տա՛ր, որ խեղճերուն յուսացածին պէս ըլլար: Սպասենք վախճանը դիտելու:

Սահմանադրութեան գործադիր յանձնաժողովը շարունակ իր պաշտօնը կը վարէ և Ապրիլ 28 Կիրակի օրը Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ նիստ մ'ալ ըրաւ, և մեծ փոյթ ունի Սահմանադրութեան գործադրութիւնը օր առաջ հաստատելու :

Մեր խորին շնորհակալութիւնը անկեղծաբար կը մատուցանենք Սահմանադրութեան գործադիր յանձնաժողովոյ Մեծապատիւ անդամոց :

ԹԱՏՐՈՆ

ԵՒ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ժողովուրդի մը յառաջագիմութիւնը գլխաւորաբար երեք տեսակ է, նիւթական՝ բարոյական և ուսումնական :

Մենք հոս ձգենք Ա. և Բ. կէտերուն վրայ խօսիլ, այլ ձեռք առնենք միայն Գ. կէտը որ մեր տեսութեան աւարկն է :

Ձգենք անդիր Ժամանակները, բայց պատմութիւնները և այս նիւթին վրայ զրուած բազմահատոր և զանազան տեսակ հեղինակութիւնները բաւական մեծ լոյս կ'ուտան մեզի որ Ժողովուրդին բարոյականութիւնը հին փիլիսոփաներուն ուշադրութիւնը շատ դրաւած էր, և այն Ժամանակի փիլիսոփայութիւնները ըստ մեծի մասին բարոյական էին. բայց որչափ որ ասանկ էր, սա ալ ակն յայտնի է որ, որչափ որ Ժողովուրդին բարոյականութիւնը ուղղելու համար զանազան և միշտ իրարմէ և մինչև բարոյականութեան բնութենէն տարբեր խորհելով զանազան միջոցներու ձեռնարկեցին, և փոխանակ բնականի յարմար սարգ՝ զընտրեալի որոշ գործնական և ազդու միջոցներ Ժողովուրդին բարոյական յառաջագիմութեանը հիմն բռնելու, ընդհակառակն բարոյականութիւնը աւելոյ՝ Ժողովուրդն յուսահատեցնող զանոնք բա-

րոյապէս և ֆիզիկապէս անզգայացնող և մարդկային ընկերութեան հաւասարութեան սկզբանց ծայրահեղ միջոցներու դիմեցին. ասոնցմէ Ժողովուրդը և ոչ մէկ օգուտ մը կրցաւ քաղել և չէր ալ կրնար քաղել, քանի որ այն դրութիւններն բացարձակապէս զինքը դէպ յանզգայութիւն կը տրամադրէին : Այս դրութեանց անմիջական արդիւնքը եղաւ շատ անգամ սոսկալի արիւն հեղութեանց և անբարեկարգութեան այն անհարկու տեսարանները՝ որոնք գլխաւորաբար պատմութեանց ամենէն առաջին և շատ տեղերը կը բռնեն :

Մենք չենք ուզեր այն Ժամանակի փիլիսոփաները դատապարտել թէ ինչո՞ւ ծուռ ու վնասակար սկզբունքներ ունէին. վասն զի շատ հաւանական է որ ապագային մէջ մեր ապագայ սերունդն ալ մեր արդի դրութիւններուն չհաւնի. խնդիրը հոս չէ. բայց սա շատ իրաւացի է որ այն Ժամանակի փիլիսոփայից դրութիւնները կարծեաց վրայ հիմնեալ էին, և սա ալ անտարակուսելի է որ կարծեաց վրայ հիմնեալ դրութիւնները հաստատուն սկզբունքներ չեն. վասն զի հաստատուն ու ապացուցական հիմանց վրայ հաստատուած չեն :

Ըսել է որ ասանկ դրութիւններ՝ որոնք շարունակ փոփոխութեանց ենթակայ՝ այսինքն հաստատուն ու ապացուցական հիմանց վրայ հաստատուած չեն. Ժողովուրդին բարոյական զարգացմանը համար օգտակար չեն. հետեւեալը անշնորհունելի են :

(Ետք-նակելէ)

ԱՂՄՈՒԿ ՄԸ ԹԱՏՐՈՆԻ ՄԷՋ

Ապրիլ 27 իրիկունը Բերայի Արևելեան Հայկական Թատրոնին մէջ ի նըպաստ համազգային հիւանդանոցացներ կայացում մը տրուելուն համար՝ հասա-

Հնչեն սիրոյ գայլայլէք,
Արձազանդ տան ձորերուն :
Ալէ՛ որդիք Հայկազնեան ,
Ուրախ , զըւարթ սիրտ պարզէնք .
Օրհնէ՛լ ըզ Տէրն բնութեան ,
Մեր սիրան Անոր ընծայէնք :
Չայն տանք առ Տէրն և ուխտենք ,
Ըստ մէկ սիրտ միաբան .
Եւ դարնան հետ նորոգենք ,
Մեր Զանքն ու սէր Հայութեան :
Ա . Յ . Այվաղեան :

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Պ . Գը . Բարի իրիկուն Ա . աղա , ի՞նչ է ատ կարգացածդ :

Պ . Աը . Աստուծու բարին աղաս , ախպար ասոր Ժամէն թուղթ մը խրկէրէն ինծի , և մէջն ալ շատ մը մարդիկ ներու անուններ կան . ասոնցմէ որոնք որ կը ճաշնասնէ , անոնց համար քուէ տուր ըսեր էն . քուէն ի՞նչ է ախպար , քիւֆէ ըսէ՞լ է :

Պ . Գը . Տուր նայիմ տա թուղթը . ասոնցմէ որոնք կը ճաշնաս :

Պ . Աը . Էյ իշտէ շատը կը ճաշամ , չիւնքի ասոնցմէ շատերուն հետ աղէկ կը տեսնուիմ . աւուր զաւուրին խաղուէն կը նստինք թուղթ կը խաղանք , և չինթօւրինթօյին մէխանան ուսիս կը խմենք մէկտեղ :

Պ . Գը . Շատ աղէկ ամա , ազգային գործերու ալ խելքերնին կը հասնի մի՞ :

Պ . Աը . Օ՛ , ատոր խօսք չկայ . աղէկ խորածիւմէ կընեն , մինչև սաղմոց կարգացեր էն , և Ալըզ—խարիսին և Շահ—խամայէլին մասալներն ալ շատ աղէկ գիտեն .

Պ . Գը . Աղէկ ամա . . . ասոնցմէ Ա . աղան ալ կը ճաշնաս :

Պ . Ա . Օ՛ , շատ աղէկ կը ճաշամ , տուներնին կը մտնամ կեղեմ , հեմ քիւրֆերնին ալ ես կը շնեմ . էք աղէկ վաստակ ալ ունիմ անկէ . իշտէ մէյմը անոր

անունը գրելու է . հիմա չգրեմ՝ նէ խաթըրը պիտի մնայ :

Պ . Գը . Չէ ախպար խսիկայ գաղտնի քուէ է , ան ի՞նչ գիտէ որ դուն անոր անունը գրերէս չես գրեր . հեմ դաղանի քուէն ասոր համար եղած է որ , ուզած մարդուդ անունը թուղթի մը վրայ գաղտնի գրես , և տանիս քուէտուիր ձգես :

Պ . Ա . Ըսէ՛լ է որ ես ինչ գրեմնէ մարդ ախպար չունի , իշտէ ատ աղէկ բան . ես ալ կըմտմտայի կոր քի հիմա Ա . աղային անունը գրեմ , և Թ . աղային անունը չը գրեմ , Թ . աղային խաթըրը կը մնայ . Ըսէ՛լ է որ ուզածս կընամ գրել չըսէ՞ս :

Պ . Գը . Հա՛ , եա՛ , չիւնքիւ դաղանի քուէն ասոր համար եղած է . լաքին նալէ որ պրածներդ ազգասէր , հմուտ , խելացի , բարի , և ազգին պատին ու շահը իրենց անձնական պատին և շահէն վեր բանող մարդիկներ ըլլան :

Պ . Աը . Շատ աղէկ աղաս , շատ շնորհակալ եմ , որ ատոնք ինծի հասկցուցիր :

Պ . Գը . Չէ՛՛ աղաս , շնորհակալութեան բան մը չիգայ հոս , իմ պարտքս կատարեցի միայն :

ՄԵՌԵԱԼԻՆ ՀԱՐԱՐ

Տես թիւ 15 :

—Չէի կրնար չի ցախապակուիլ :

—Ուրեմն կը սիրես զինքը :

—Գեռ որոշում ըրած չեմ :

—Վարպետ ես :

—Ոչ . քու կարծածիդ չափ :

—Բայց սիրելի կոյս մ է այնպէս չէ՞ :

—Ո՛հ խիտ դեղեցիկ խիտ անուշ :

—Կուզե՞ս հետը ամուսնանալ :

—Ոչ , մինչև որ չտեսնուիմ իւր հետը , և չստուգեմ որ նա ալ զիս կը սիրէ , կամ կրնայ սիրել :

Փոխեց պարոնը իւր կերպարանքը և

Հանդարտութեամբ մը ոտքի ելելով ըստու, « իմ սիրելի Պարոնս զգուշացի՛ր ինքզինքէդ, և ալ ևս մի աշխատի՛ր Երգուհին տեսնելու, դու անոր հետ յարաբերութիւն մը չես կարող ունենալ, զիս ալ քու բարեկամի սեպէ՛ և երբ կուզես եկ ինձ հետ տեսնուէ՛, դու օտարական և պանաուխդ պատանի մըն ես կըրնաս օր մը իմ բարեկամութիւնս վայելել » :

« Մնաս բարեաւ » ըսի ոտքի ելելով « Մնաս բարեաւ աղնուական պարոն, յուսամ թէ շուտով մէկզմէկ կը ճանչնամք » և առի գալեցի կատարեալապէս միտքս դնելով որ ամեն բան մոռնամ բաց ՚ի Երգուհին որուն վրայ յերաւի շատ սէր ունէի արդէն :

Հազիւ թէ երեք փողոցի անկիւն դարձեր էի ահաւասիկ Երգուհին սեւեր հագած առջևս ելաւ :

Թող ներուիմ ես՝ հոս անկարող ըլլալու ստորադրել այն մըրկալից փոթուրիկը որ կուրծքիս մէջ սկսաւ երբ մեկէն իմէկ Երգուհին դէմը գտնուեցայ տեղիս պահանջածին համեմատ կանկ առի և ուղղակի սկսայ այն աչքերուն մէջ նայիլ որոնց սեւութիւնը, և խոշորութիւնը զինքը ամենէն համեմատաւոր կրնային ընել անշուշտ Երգուհին անտարբեր չէր այս միջոցիս այլ այն ալ ինձ նման քարացած կանգնած էր առջևս, և չէր գիտեր թէ ինչ ընթացք բռնէ՛ բայց վերջապէս տեսնելով որ ես ոչ շարժելու կարողութիւն ունիմ և ոչ ալ խօսելու, մեռելատիպ ժպիտ մը ըրաւ, հառաչեց և անցաւ դէնաց, և թողուց զիս իւր հառաջանքը կրկնելով Պիտիկոր իւր ետեկէն երթալու և գործեալ հրեշտակաց պարտէզը մշտնելու ուր ինքն անմիջապէս խումբ մը ծառերուն մէջ մտնելով ինկաւ նստաւ լանի մը վրայ և ես հազիւ թէ որոշեցի իրեն մօտենալ, ահաւասիկ երկու տեսնութեան զինուորք բռնելով զիս հեռա-

ցուցին պարտիզէն՝ և քաղաքին մէկ կողմը զտնուած պարիսպի մը մէջ բանտարկեցին :

Բանտս փոքրիկ սենեակ մըն էր ամեն կերպով զարդարեալ, անանկ որ առանձնութենէս իզատ ուրիշ տհաճութիւն մը չի պիտի զգայի թէ որ Երգուհին հանդաժնած չըլտայ որուն վրայ սէրս սկսած էր աւելի սաստկանալ :

Հազիւ թէ իմ դեղեցիկ բանտիս մէջ կէս ժամ անցուցած էի, ահա դուռը բացուեցաւ և ներս մտաւ պարոն քաղաքապետը որն որ ամենայն հանդարտութեամբ մօտենալով ինձ ձեռքս բռնելով ըսաւ :

« Ի՞նչպէս ես՝ իմ փոքրիկ պարոնս, կը յուսամ թէ ըրած անխօսեմութիւնդ սկսար իմանալ » :

— Անխօսեմութիւնն ... պօռացի ոտքի ելելով « Ի՞նչ անխօսեմութիւնն » :

« Կամաց իմ տղաս, հոս բարկանալու պատճառ չունիս :

— Եւ ոչ ալ դու զիս հոս բանտարկել :

« Իրաւունք ունիս սակայն՝ դու ալ պարտիս խօսք տալ ինձ որ Երգուհին հետ յարաբերութիւն մը ունենալու չի պիտի աշխատիս :

— Պարտաւոր չեմ այդպիսի խոստում մը ձեռք :

« Ուրեմն այս սենեակս կրնայ քու բանտդ լինել մինչև որ ... » :

— Մինչև որ ես քեզի յայտնեմ թէ Հայնն եմ ես, որ կնախատեմ զքեզ ... » :

« Զիս կը նախատես ... հա՛հ ... հա՛հ » :

— Պարոն խնդալու ուրիշ ժամանակ դնա՛ փնտռէ՛, բայց հիմայ զիս պարտիս ազատ թողուլ :

« Թէ որ չի թողում » :

— Այո գաղտնի կամ սա ատրճանակ կը կրնան ստիպել զքեզ որ զիս թողու » :

« Տեսակ մը կծու արհամարհանքով ըսկտաւ վրաս նայիլ պարոնը լուծութեամբ » :

— շուտ ըրէ՛ Կարոն,՝ գուցեք ձայնս :

բարձրացնելով, շուտ ըրէ՝ ընելիկդ որոշէ :

“Ո՛հ որքան ծիծաղս կը շարժես այդ կերպ խոսուածքովդ . բայց եկուր ես կը սիրեմ՝ քեզի պէս քաջասիրտ պատանիները, եկուր և իմ՝ պատուէրս ընդունէ, և ալ ևս մի՛ հետեիր Երգուհիին :

— Երգուհիին չի հետեւելու համար պարտիմ մեռնիլ ես ” ըսի քիչ մը տխրօր թեամբ :

(Շարունակելէ)

Ի Լ Տ Է Կ Ո Ն Տ Ա

ԹԱՏՐ ԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵՔ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ

ԱՆՁԻՆՔ

ՄԱՐԳԻԶ ՐՕՒԱՆՏԱ ԿՈՒԱԼՏԵՐԱՆՕ, ԻԼՈՒՆ Կոնտային հայրը :

ԻԼՏԷԿՈՆՏԱ, Դուստր Մարգիդի :

ՐԻՅՅԱՐՏՕ :

ԿԱՍՏՈՆ տէ ՄԱՆՅՐԵՏԻ, Լօտիցի տաղետ : ԹԷՊԱԼՏՕ, Իլտէկոնտային փոքրիկ որդին : ՈՒՊԱԼՏԵՍԵԱՆ ՐՕՃԻԷՐՕ Կոնս խորթորդի Մարգիդին :

ՐՕՊԵՐՕ, Բժիշկ :

ՅՈՒԱՆՉԵՍԿԱ, Կրկէսի բանտին պառաւ պահապանուհին :

ՎԱՐՈՅԱՆՈՐԵՆԵՐՈՒՆ ՀԱՐԻՐԱՊԵՏԸ ԿՈՒԱԼՏԵՐԻ, Բօճիէրօ Կոնսին սպասաւորը :

ՄԱՐԳԻԶԻՆ ՍՊԱՍԱՆՈՐԸ :

ԵՐԿՈՒ ԱՐՈՒՆՏԱՍԳԷՏՔ որ կը խօսին :

ԶՈՐՍ ՎԱՐՈՅԱՆՈՐ :

ԵՐԿՈՒ ԱՐՈՒՆՏԱՍԳԷՏ } որ չեն խօսիր

ԲԱՆՏԻՆ ՊԱՀԱՊԱՆԸ :

Դեպքը երկատասաներուդ դարուն է :

ԱՐԱՐՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

Կողմակի դռներով որահ մէջ, աթոռներով և սեղաններով զարդարուած . մէջ տեղը կախուած պիտի ըլլայ փառաւոր նկար և պատկեր մը որ կը ներկայացնէ աղիւտական կնկան մը կենդանագիրը :

ՏԵՍՏԱՐԱՆ Ա

ՍՊԱՍԱՆՈՐԸ մը աթոռները կը շահէ : Դերաւ սաններուն ձախէն ներս կը մտնէ ՐՕՊԵՐՕՆ :

ՐՕՊ . Մարգիդին խնայուցէր որ իւր ողջկանը, Իլտէկոնտայի բժիշկին եկած է իւր հրամանին կ'սպասէ :

ՍՊԱ . Հիմա պարո՛ն (Գերասիմէրոն աջ կողմի «էնէ»-ը կը հօսէ :

ՐՕՊ . Ի՛նչ լուր թիւն : Այո տունը հոշակաւոր Կուարտերաններուն, Միլ լանի ան երեւելի եւ հզօր գերդաստանին պալատն է . թէ տրոմուլթեան եւ սղոյ տուն մը : Տարաբախտ Իլտէկոնտայի կեցած մութ բանտէն, Ի՛նչ տարբերութիւն ունի : Ո՛հ, թշուառ կին : Երանի՛ թէ հօրդ յամառ բարկութիւնն իջեցնելու կարող ըլլայի . բայց կ'երկն չիմ, ո՛վ փառաւորութիւն, վրէժխնդրութիւն, ո՛վ դաժան կիրքեր որ մարդկային սիրտը դերի ըրած էք, Ի՛նչ սոսկալի չարիքներու պատճառ կ'ըլլաք :

ՏԵՍՏԱՐԱՆ Բ

ՍՊԱՍԱՆՈՐԸ որ ՄԱՐԳԻԶԻՆ առաջ կուգայ, ՄԱՐԳԻԶԸ և ՐՕՊԵՐՕ :

ՍՊԱ . Տէրս կուգայ :

ՐՕՊ . Տէր . . . (էջ խնայի)

ՄԱՐ . Տխուր վիճակիս ներէ . . . քան զի քեզ կանչել տուի :

ՐՕՊ . Հնազանդելու պարտաւոր եմ՝ Տէ՛ր :

ՄԱՐ . (Ելան հընէ Սպասասորին որ երկու աթոռ տայ . ու ետքը երկու) Շխտակ դրուցէ, ողջկանս առողջութիւնն Ի՛նչպէս է : (Երկուսն ալ կը նային)

ՐՕՊ . Վտանգն անցաւ, տենդը թողուց, եւ ութ օր է որ անկողինէն ելած է :

ՄԱՐ . Զառանցանքն ու երկիւղալի երազները տակաւին կը չարունակե՛ն :

ՐՕՊ . Այո՛ . մեծաւ մտամբ, Երազին մէջ ատեն ատեն մօրն ու մեռնող ամուսնույն ուրուականը տեսնել կ'կարծէ . իր

տկար երեւակայութիւնը ասանկ տես-
իլներով՝ այնպէս պաշարուած է, որ ե-
րազը ճշմարտութեան տեղ կ'առնէ, եւ
ինչ որ կրտսեր չէր կրնար համոզել զինքը՝
ԾԱՐ. ԱՅ :

ԲՕԳ. Եւս գիշերուան տոներները,
չառ անգամ զինուորական հագուստով
մէկը կ'երեւայ, եւ սղբագին երգերով
հիւանդն աւելի կը խռովէ : Ս.ՅԴ. զին-
ուորականը կ'ուզայ կը կայնի բարձր
տեղւոյ մը վրայ, որ իշտէկոնտայի բը-
նակած, երկաթապատ սենեկին պա-
տուհաններէն կը տեսնուի : Իշտէկոն-
տայ բանին լուսովը կը տեսնէ, զինուո-
րականը եւ կըսէ թէ, Քիցցարային կը
նմանի, վախէն միանգամայն եւ ուրա-
խութենէն խռոված կ'սկսի պօռալ :
Բանտին պահապան պառաւ կ'ինը. ծեր
Ֆրանչէսկա. իսկոյն կը վազէ. արդար
եւ մայրական խնամքով կը հոգայ զինքն,
ու միտքարել կը ջանայ :

ԾԱՐ. Ո՞վ է այն մարդը :

ԲՕԳ. Որովհետեւ բանտարկելոյ շա-
տերը սիրահարութեան համար բռնուած
եւ հոն դրուած են, կ'երեւայ թէ այն
զինուորն ալ բանտարկեալ կանանց մէ-
կուն սիրականն է. որ իր սղբագին ձայ-
նովը սրտին ցաւը սիրուհոյն յայտնել
կուտայ, բայց քանի մը օր կայ որ եկած
չունի. եւ որովհետեւ աղջիկը հիմա այն
երկու ստորերկրեայ սենեակներուն մէջ
կը բնակի. գորս դուր իմ տուած խոր-
հրդին համեմատ բանտին մէջ շինել տը-
ուիր. այնպէս կը յուսամ որ այսուհե-
տեւ իր սրտին խռովութիւնը քիչ մը հան-
դարտութիւն պիտի գտնէ :

ԾԱՐ. Սենեակներուն շնորհիւ լինեցա՞նք :

ԲՕԳ. Այո՛, եւ այսօր արհեստաւոր-
ներուն գլխաւորները իրենց աշխատու-
թեանը վարձքը քեզմէ խնդրել պիտի
գայ :

ԾԱՐ. Զանոնք ես կանչել տուի, բա-

րեկամ, քիչ մը միտքարուելու համար
ճամբորդութիւն մը պիտի ընեմ. վաղը
Միլանէն պիտի ելլեմ : Ղիտէկոնտա քու
խնամոցդ կը յանձնեմ : Զինքը միտքա-
րէ, խնամէ, քովէն մի՛ հեռանար. եւ
ապահով եղիր, որ փոխարէնը կը հառու-
ցանեմ :

ԲՕԳ. Զինքը հանդարտ տեսնելս ին-
ծի բաւական հապուցում է : Եւ կը յու-
ստու թէ ի դարձին քեզի աւելի ուրա-
խալի լուրեր կրնամ տալ :

ԾԱՐ. Ե՛ս, մի՛, յուսար... ո՞վ ա-
նողորմ, ճակատագիր դուն՝ ինծի այս-
պէս անդթութեամբ իմ միաւոր դուստ-
րնս կորսնցնել տուիր :

ԲՕԳ. Բայց այնչափ յանձաւոր է ինք
որ քեզմէ ներում յուսալու իրաւունքը
չունենայ :

ԾԱՐ. Աւրեմն չես գիտեր որ... :

ԲՕԳ. Լսած եմ... :

ԾԱՐ. Ի՞նչ լսած ես :

ԲՕԳ. Լսած եմ թէ իշտէկոնտա ծա-
նէր յանձանաց ներքեւ կը գտնուի :
Բայց... :

ԾԱՐ. Առաջ տար... :

ԲՕԳ. Բայց ոմանք ալ, քեզի համար
անողորմելի է կրտսն :

ԾԱՐ. Գիտեմ, գիտեմ : Բայց եթէ
ճշմարիտը գիտնային... :

ԲՕԳ. Արդե՛ք, կրնամ համարձա-
կիլ խնդրելու որ... :

ԾԱՐ. Այո թշուառ պատմութեան
սկզբնաւորութիւնը :

ԲՕԳ. Այո՛ եթէ չես բարկանար... :

ԾԱՐ. Քու բարեկրթութիւնդ ըստ
գիտեմ, անոր համար այս դաղանիքը
քեզի կը յայտնեմ. ուստի համառօտիւ
մտիկ ըրէ : Քոսնըհինգ տարեկան էի,
երբ Ուկիուրճիէրի ընտանիքէն Մամիկ
տու անուն առաքինի օրօրդին սիրահա-
րեցայ, ահա՛ կենդանագիրք. (հառա-
չելով կենդանագիրք կը ցնէ) զգա-
ցած համակրութիւնս հօրս յայտնեցի :

դէմ կեցաւ . վերջապէս Հայրս զիս բերդի մը մէջ բանտարկեց , ուստի անկէ չկրցայ ելլել . բայց եթէ երգում ընելով որ Ալլա Րէպալաէսքիի Ամինն այրի կ'ինը ինձ ամուսին առնեմ : Ալլա տիկինը աղնուական ընտանիքէս էր , բայց իր հարստութեամբը աղքատ Բըռնի խորանին առջեւ դացի , ու խորխոր կնոջ մը ամուսինն եղայ : Ալլա իւր առջի ամուսինէն Բօճիէրօ անուն արուտղա մը ունէր որ մինչեւ ց'այսօր հետս է : Կնոջս հետ հինգ տարի ապրելէ ետքը , մահը աս առջի ամուսինս յանկարծ մահկանացուաց մէջէն յափշտակեց , ես ալ . . . կը խոստովանեմ թէ անոր մահուանը վրայ շատ չ'ցաւեցայ : Գլեթէ մի եւ նոյն ժամանակը հայրս ալ մեռաւ , որով ամէն ակնածութենէ ազատ ըլլալով , Մաթիլտէին սոքը դիմեցի որ միշտ ինձի հաւատարիմ մնալով՝ ամուսնանալ չ'էր ուզած , թէպէտ շատ երեւելի անձինք զինքն ուզած էին , ուստի անպատուելի ուրախութեամբ ու փոխադարձ հաճութեամբ ամուսնացանք : Տարի մը ետքը Խլեկինտա աշխարհ եկաւ : Ալլանիւ բարեկամ , դու ալ ամուսնոյ եւ զաւկաց տէր ես մտածէ անդամ մը թէ , ինչ մեծ էր իմ երջանկութիւնս , սիրելի ամուսին մը քովս , եւ սիրուն զաւակ մը որ մեր երկուքին սիրոյն գրաւականն էր , զաւակ մը որ . . . ո՛վ Աստուած : Ասանք յիշելով արտասուաց հեղեղներ աչուրներէս կը վաղեն եւ ինքզինքս չեմ կրնար բռնել Այս երջանկութիւնը տասն եւ ութ տարի վայելեցի : Խլեկինտա գեղեցկութեամբ ու առաքինութեամբ աճելով կը մեծնար : Բայց առջի ամուսնոյս տղան Բօճիէրօն ալ պահեցի ու կը խնամէի , որ թէպէտ հօրմէն հարստութիւն չ'տեսաւ , բայց աղնուականութեան մեծ տիրոջ մը ժառանգելով , իմ բարեբարութեանս աղաւինած էր :

Այն ատենները Լոմպարտեան կոչուած ահաւոր դաշնակցութեան ու սոսկալի Պարպարոսային եղբորդուստր Զրէտէրիկոս երկրորդին մէջ տեղը սասաիկ կռիւ մը ծագեցաւ , Հռոմ գոտութիւնը խաղաղելու միջնորդ եղաւ : Ես ալ այս մեծ գործը կատարելու համար Միլանի կողմէն երեսփոխան ընտրուեցայ եւ Բօճիէրօն հետս առի : Ամուսինս իմ հեռաւորութեանս վրայ սրտմեղով դուստրը կ'առնէ , եւ մօրաքեռը քով Լօտի կ'երթայ : Օ՛հ , երանի թէ հոս վերջանար այս դառն պատմութիւնը , թըշուառութեանս ամենէն սոսկալի մասը հիմա պիտի յայտնեմ :

(Շարունակելէ)

Ծ Ա Ն Ո Ւ Յ Ո Ւ Մ

ՄԱՏԵՆԱՌԱՐԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ Ա

Օգտակար խօսակցութիւնք :

Ընտանեաց կառավարութեան վերաբերեալ :

Աշխատասիրեաց

Խաչատուր Բարունակ Իւթիւճեան

Տպեալ Կ. Պօլիս

Այս օգտակար գրքոյկը կը ծախուի Գալլըքճը խան թիւ 4 . Գ . Ընկերութեան սենեակը Գին 2 դրուշ :

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԻՆԱՍ Մ . ՀԱՅԿ ԳՍՓՄԱՏՃԵԱՆ
ԵՒ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՄԲ

Պ . ԲՈՐԹՈՒԲԱԼԵԱՆԻ

Ա . ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՏՊԱՐԱՆ
Կ . ՊՕԼԻՍ ԽՄԱՄ — ՍԱԿԻ ԽԱՆ